

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תכט ♦ שנה ח ♦ יום כיפור

שב"ק וילך ♦ שבת שובה ה'תשפ

דברי אלוקים חיים מרוך רבינו הגה"ק זיע"א

וילך משה וידבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל וגו'.

והנה לא מבואר בפסוק לאן הלך משה רבינו ובתרגום יונתן איתא דהלך למשכן בית האולפנא, דהיינו דהלך לבית המדרש ללמוד, ולא מבואר למה הלך כעת לביהמ"ד.

והנה בהמשך הפסוק נאמר שאמר משה לישראל בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא נוכל עוד לצאת ולבא וגו' ובמסכת סוטה (יג) דרשינן שאמר היום מלאו ימי ושנותי שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש וכו'.

ועל מה שאמר לא אוכל עוד לצאת ולבוא וגו' דרשינן דאין הכוונה לצאת ולבוא ממש מכיון דכתיב לא נס ליחה אלא הכוונה הוא במה שאמר "לא אוכל לצאת ולבוא", היינו בדברי תורה והוא מפני שנסתתמו ממנו שערי חכמה.

וכן כתב רש"י הק' שמה שאמר משה לא אוכל וגו' הוא מפני שניטלה ממנו הרשות וניתנה ליהושע והכוונה שהוא מפני שה' אמר לא תעבור את הירדן הזה וגם כתב רש"י הק' הנ"ל הגמרא שאמר משה שהיום הוא נולד וביום הזה ימות, ועוד כתב דבר אחר, לצאת ולבוא בדברי תורה ומלמד הכתוב שנסתתמו ממנו מסורות ומעיינות החכמה.

ולפי זה נוכל לומר שהכוונה הוא במה שהלך משה לבית המדרש דכיון שנסתתמו ממנו מעיינות החכמה, הלך מחדש לבית המדרש להתחיל ללמוד מחדש ונוכל לומר שבאמת קיבל משה חזרה כל המעיינות החכמה דאם לא כן הלוא קשה הקושיה הנ"ל איך אפשר שנסתתמו ממנו כל החכמה הלא כתיב ולא נס ליחה, אבל אם נגיד שמשם קיבלם הכל בחזרה מזה שהלך ללמוד בבית המדרש אז ניחא מה שכתוב בפסוק להלן (חאת הברכה) "לא כהתה עינו ולא נס ליחה" שאף שנסתמו מכל מקום ע"י שהלך ללמוד קיבל הכל בחזרה ולכן גם דיבר את שירת האיזנו וביקר את ישראל כל שבט בברכתו ואם נאמר שלא קיבל בחזרה כל המעיינות לא היה יכול לברך הברכות את כל ישראל לשבטיו כמובן.

ולפי זה נוכל לומר הכוונה במדרש תנחומא שכתב אין וילך אלא לשון תוכחה, דזה בא לומר תוכחה לישראל שלא להתייאש ולמר שנסתמה ממנו חכמת התורה, או מפני שלא נולד עם ראש טוב ואין חריף בשכלו וגם אם כבר החכים באדם חכמת התורה ומחמת סיבה שכה תלמודו או מחמת חולי או חולשה או זקנה מכל מקום ימשיך לילך לבית המדרש ללמוד וילך לשיעורי תורה דרבים וה' יראה את לבבו שרוצה להתחכם ולא ימנע ממנו להיות חכם בחכמת התורה הק' הן בנגלה והן בנסתרות שבתורה, ונלמד ממש רבינו שאף שנסתמו ממנו כל חכמת התורה מכל מקום לא נתייאש והלך לאולפנא וקיבל חזרה כל המעיינות החכמה וכו'.

ויתן ה' שנזכה לגאולה השלימה שאז נגיע לשלימות החכמה וכמ"ש הרמב"ם בספרו הק' שבאותו זמן של ביאת מלך המשיח לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים וידעים דברים ושיגו דעת בוראם כפי כוח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ויהי רצון שנזכה לזה בקרוב ממש ברחמים וחסדים מגולים אמן ואמן

דברות קודש מרוך רבינו עט"ר שליט"א

ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימין למות קרא את יהושע (לא, יד)

איתא בילקוט (ח"א רמז תתקמא) שביום מיתת משה נתייחד הדיבור ליהושע, ושאל לו משה: מה אמר לך ה'. אמר לו יהושע: וכי כל ארבעים שנה שאלתי אותך מה דיבר ה'. מיד אמר משה: טוב אלף מיתות מקנאה אחת. והוא תמוה.

ומבאר הגר"א מוילנא זי"ע, שהקב"ה רצה שימות משה רבינו ע"ה בנפש חפצה, אולם היות ומשה התפלל תקט"ו תפילות, וביקש שאף אם כבר הגיע זמנו של יהושע, ואין מלכות אחת נוגעת בחברתה, מכל מקום יהיה הוא לו כתלמיד, ובלבד שינתן לו לעבור לארץ ישראל ולא ימות, ורצה הקב"ה להראות לו, שלא יהא זה לו לנחת, לפיכך ציוה ליהושע, שאם ישאלו משה שיענה לו: "וכי כל הארבעים שנה שאלתי לך מה דיבר ה'", כי משה יהא סבור שיהושע הוא העונה אותו כן, ויקבל עליו למות, כאשר אכן אמר לבסוף: "טוב אלף מיתות מקנאה אחת". ואפילו אם אח"כ יבין משרע"ה שכך אמר לו ה' להשיב לו, מ"מ כבר הרגיש באותו רגע גודל כח הקנאה, ולא יחפוץ להיות תלמיד ליהושע.

ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך (לא, טז)

בספרי מובא: בשעה שהגיעה שעתו של משה רבנו להיפטר מהעולם, אמר הקב"ה למלאך המוות: לך הבא לי נשמתו של משה, הלך ועמד לפניו, אמר לו מלאך המוות: משה! תן לי נשמתך. אמר לו משה: במקום שאני יושב אין לך רשות לעמוד, ואתה אומר לי תן לי נשמתך?! גער בו ויצא בניזיפה! הלך מלאך המוות והשיב דברים לפני הגבורה, שוב אמר לו הקב"ה לך והבא לי נשמתו, הלך מלאך המוות למקומו של משה ובקשו ולא מצאו, הלך אצל הים אמר לו היכן הוא משה, האם ראית אותו? א"ל הים: מיום שהעביר את ישראל בתוכי לא ראיתו, הלך מלאך המוות אצל הר סיני, אמר לו לא ראינו אותו.

הלך המלאך המוות אצל גיהנם אמר לה: היכן הוא משה האם ראית אותו? אמרה לו גיהנם שמוע שמעתי אותו, אך לא ראיתי אותו. הלך אצל מלאכי שרת אמר להם: משה, ראיתם אותו? אמרו לו: לך אצל בני אדם. הלך אצל ישראל אמר להם: משה ראיתם אותו? אמרו לו: אלוקים הבין דרכו, אלוקים גנזו לחיי העולם הבא, ואין כל בריה יודעת בו, שנאמר "ויקבר אותו בגי" (דברים לד, ו) כיוון שמת משה היה יהושע בוכה ומצעק ומתאבל עליו במרר, והיה אומר: אבי, אבי, רבי, רבי, אבי שגדלתי, רבי שלמדתי תורה, והיה מתאבל עליו ימים רבים, עד שאמר לו הקב"ה ליהושע: יהושע! עד כמה אתה מתאבל והולך? וכי לך בלבד מת משה? והלא לא מת אלא לי! שמיום שמת אבל גדול הוא לפני, שנאמר: "ויקרא ה' אלוקים צבאות היום ההוא לבכי ולמספד", אלא מובטח שכן העולם הבא הוא, שנאמר: "ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם."

וילך משה וידבר את הדברים האלה (לא, א)

הליכות הצדיק, זהו ספר מוסר לעצמו. שאינו צריך לומר מוסר, אם רק מסתכלים על הליכותיו, מזה עצמו לומדים. "וילך משה" (לא, א) וילך זה מלשון זריזות שתמיד משה היה הולך בזריזות והתורה מדגישה כאן זריזותו, כי גם בשעה האחרונה לפני מותו עדיין הוא היה זריז כדרכו בקודש.

(תולדות יעקב יוסף)

שובה ישראל עד ה' אלוֹקִיךָ (הושע יד, ב')

קודם כל עשיית המצוות והתעסקות התורה והתפילה צריך קודם לשוב בתשובה שלימה בלב נשבר ונדכה להתחרט על העבר באמת ולקבל עליו מעתה עבודת שמו יתברך בכל עוז, ובזה רוחץ את גופו ולבו מהרהורי תאוות הרעות ואחר כך נאה לו לעשות מצוות ה'. ועל כן אמר לו הקב"ה עתיד אני להעמיד מבניך שיפתח בתשובה תחילה ואיזה זה הושע שנאמר (הושע יד, ב) "שובה ישראל עד ה' אלקיך". כי גם הוא לימד דעת את העם בזה שיפתח האדם בתשובה תחילה. פירוש קודם, ואחר כך יקבל עליו עול מלכות שמים בעשיית מצוות ותורה ותפילה. וזה "שובה ישראל עד ה' אלקיך". קודם שתקבל עליך עול מלכות שמים בעשיית מצוותיו להיות ה' אלקיך.

(באר מים חיים – בראשית)

הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך הנשמה לך והגוף שלך (פתיחה לסליחות). דהנה עיקר השתוקקות לעשות המצוה הוא מפאת הנשמה הקדושה, שהיא חלק אלקי ממעל, אך בלתי הגוף אי אפשר לעשות המצוה בפועל, ולזה הו' הגוף רק כפועל מה שהנשמה תרצה לעשות, אבל זהו אחריות גדול כי ח"ו לפעמים יתגבר עליו כח הגשמיות, אבל אם האדם זוכה לחסדי השם שיעזור לו לזכך חומר ו להפכו לצורה, אזי גם מפאת הגוף לא יבצר ההשתוקקות לעשות המצוה, וילך לבטח דרכו. וזהו הפירוש הנשמה לך לעשות רצונך, והגוף פעלך רק כפועל לגבה, אבל זהו אחריות גדול, ולזה אנו מבקשים חוסה על עמלך שיהיה הנשמה לך והגוף שלך שנזכה להפכו לצורה

(הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע)

כי עמך הסליחה למען תורא (תהלים קל, ד)

יש לדייק, הלא הסברא נותנת בהיפוך, שאין לירא כל כך ממלך שהוא טוב וסלח, וכאן אדרבה הוא נותן טעם, "למען תורא". ואפשר לומר, דהנה כתיב "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם" (ישעיה נ"ט, ב). ובזה יובן למשכיל, שמי שריצה לפני המלך, כל עוד שמתקרב יותר, היכל לפניו מהיכל, ביותר נופל עליו פחד ומורא. ואחר כך בבואו לחצר בית המלך הפנימית, מקום מושב המלך, נופל עליו פחד ורעדה ובושה גדולה עד שכמעט אינו יכול לדבר. וזה שאמר הכתוב כאן, "כי עמך הסליחה", "וממילא מעבירים כל המסכים המבדילים; וכל עוד שמתמעטים המסכים, נתראה יותר כבוד המלכות ובהירות גדולה יותר, ומורא מלכות שמים. וזהו "למען תורא", שאז יש לו יראת הרוממות הנקראת יראה עילאה. השי"ת יעזרנו לשוב בתשובה שלמה, ולפניו נעבוד ביראה ופחד ונודה לשמו יתברך

(הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע)

הקהל את העם האנשים והנשים והטף" (לא, יב)

אמרו בגמרא, האנשים ללמוד הנשים לשמוע, הטף למה באו אלא ליתן שכר למביאייהם. יש לבאר דהנה שני טעמים יש למה צריך ללמד את הקטנים, א' כדי שבתחלת גידולם יגדלו רק בתורה ולא בחכמות אחרות, שכשיתחיל ללמוד כבר שתו מן המים הרעים ולא יקבלו התורה עליהם. ב' משום זכות תורתם של תנוקות של בית רבן שאין בהם חטא, שמגינה על כל הדור. והנה בארץ ישראל אין את הטעם הראשון, שהרי אמרו חז"ל חכמים הזהרו בדבריכם שמה יגלו התלמידים וישתו מים הרעים – דוקא יגלו, אבל בארץ המקודשת לא. ולכן הקשו בגמרא האנשים ללמוד והנשים לשמוע, אבל טף למה באו, הרי מצוות הקהל היא בארץ ישראל שם אין חשש שישתו מן המים הרעים, לכן תירץ לתת שכר למביאייהם, שהקטנים יגנו על מביאייהם על ידי הבל פיהם שאין בו חטא.

(חתם סופר)

הן קרבו ימיר למות (ל"א – י"ד)

מסופר על הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע"א, שכאשר ביקר אצל הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע"א, קיבלו ר' מאיר בכבוד רב ושמח מאד לקראתו. לאחר שהשתעשעו שניהם בחידושי תורה, פנה אליו ר' מאיר ואמר, הרב מצאנז, הלא כבודו הוא מבית דין הגדול, יאמר נא לי אם מאיר צריך לדור בדירות קטנות כאלו, ובי לא מן הראוי שידור בדירות גדולות וחשובות מאלו? השיבו ר' חיים, ודאי, מן היושר הוא שידור מר בדירות נאות יותר ומרווחות יותר. אמר ר' מאיר אם כבודו אומר כן, אעשה כדבריו. מיד הבין הצדיק מצאנז כי כוונתו אחרת, חזר ואמר, אני התכוונתי לדירות מרווחות בעולם הזה. השיב ר' מאיר, את הדבר אין להשיב, רציתי רק הסכמתו של מר, ואם הוא כבר הסכים ודאי כן יהיה. וכעבור שבועות אחדים נסתלק ר' מאיר לבית עולמו.

והסתרתני פני מהם וגו' (ל"א-י"ז)

מסופר: הרה"ק רבי רפאל מבראשד זי"ע"א מבחירי תלמידיו של הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע"א שאל פעם את רבו הקדוש: יהודי אשר מצאוהו צרות רבות ל"ע, ונדמה לו שהבורא יתברך שמו מסתיר פניו ממנו, מה עליו לעשות כדי לחזק את אמונתו בה' השיב לו רבי פינחס: עצם הידיעה שרשב"ע מסתיר את פניו ממנו, הרי זו כבר התחלת התיקון

שבת שובה

פעם סיפר הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע"א: מנהג יפה הנהיג רב אחד, בשבת תשובה היה דורש בהלכות כלי חרס, כי בשבת שבין ראש השנה ויום כפור צריך אדם להיות שבור ורצוף ככלי חרס שאין לו תקנה, ובשבת הגדול דרש בענייני תשובה, אז אדם עוסק במצות של פסח ויש לו מוחין דגדלות, ומתוך כך יעשה תשובה.

(מחן רבינו זי"ע"ב' ויגד משה)

אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכפורים הוא וגו' (כ"ג - כ"ז)

מסופר על הרה"ק ה"צמח צדק" מליובאוויטש זי"ע"א ששנה אחת האריך בתפילת העמידה של יום הכפורים יותר מהרגיל, ולאחר התפילה בכה בדמעות שלישי, כשחלד לבכות יצא הרבי אל החצר הסמוכה, שהה שם כמה דקות ובשובו לבית הכנסת הפיקו פניו הקדושות שמחה עילאית, ופתח בחזרת הש"ץ בהתלהבות עצומה. בתום התפילה סח הרבי למקורביו המשתאים, בהיותי בעיצומה של תפילת העמידה, ראיתי כי יד המשטינים והמקטרגים גברה והם מבקשים בכל תוקף לקפח את פרנסתם של ישראל, חשבתי בלבי אם לבני עמי אין פרנסה, למה לי חיים? יצאתי אל החצר ועמדתי בחצר שקוע במחשבותיי, לפתע הגיעו לאזני קולות שיחה בין שתי נשים, אמרה האחת אחותי הרי בכינו כל כך הרבה בראש השנה וביום הכפורים, הסבורה את שאמנם תישמע בקשתנו בשמים ויכתבונו בספר פרנסה טובה, ? ענתה לה חברתה, שבלי ספק ניכתב בספר פרנסה וכלכלה, שהרי אילו היינו מפצרות כל כך הרבה באזני ראש הקהל שלנו שידוע כקשה לב, בודאי שהיינו מצליחות לפעול אצלו, ואם אצלו היינו מצליחות לפעול, על אחת כמה וכמה אצל הקדוש ברוך הוא שהוא רחום וחנון, ובלי ספק ייעתר הוא לבקשתינו. ברגע בו אמרה האשה את הדברים הללו, סיים ה"צמח צדק" נתעורר בשמים רושם גדול, נסתתמו טענותיהם של המקטרגים, והגזירה נתבטלה.

האם חיוב אכילה בעיו"כ לאדם שביטלו להתענות אף בלא שיאכל
שאלה : אדם שלא נצרך לאכילה כדי שיוכל להתענות כראוי, ואינו מרגיש שום מיחוש גם בלא אכילה קודם התענית, האם מחוייב הוא לאכול בערב יום הכיפורים, או רשאי להתענות ולא לאכול כלל בערב יו"כ.

תשובה מהגאון רבי יקותיאל ליברמן בספרי גם אני אודך מהמבואר בגמ' (פסחים סח): חזינו דחייב לאכול, דאיתא התם: מר בריה דרבינא כולה שתא הוה יתיב בתעניתא, לבר מעצרתא ופוריא ומעלי יומא דכיפורי. עצרת, יום שניתנה בו תורה. פוריא, ימי משתה ושמחה כתיב. מעלי יומא דכיפורי, דתני חייא בר רב מדפתי ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש, וכי בתשעה מתענין והלא בעשירי מתענין, אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי. – וחזינו, דהגם שהיה מתענה כולה שתא, אפ"ה בעיו"כ לא היה מתענה, ומשמע שאסור להתענות בעיו"כ.

וכן נפסק בשו"ע (תד, א): מצוה לאכול בערב יום הכפורים ולהרבות בסעודה, הגה ואסור להתענות בו אפילו תענית חלום (מהרי"ל). – ואף שבגמ"א (סק"א) נתקשה בזה, מ"מ גם לדעתו זהו דוקא כשיתענה רק עד סעודה המפסקת, אבל לא שאין אוכל כלל. אולם מגירסת שאילתות דרב אחאי גאון (שאילתא סז) חזינו, דמר בריה דרבינא היה מתענה בעיו"כ, שגורס: מר בריה דרבינא הוה יתיב בתעניתא כולה שתא, לבר מן תרי יומי דעצרתא יום שניתנה בו תורה, ולבר מן תרי יומא דפוריא משום ניסא. – ומבואר דבערב יו"ה"כ היה מתענה. ולכאורה תמוה, דהאיך היה בתענית גם בערב יו"ה"כ, והרי מצוה לאכול בעיו"כ, וכדקיימא לן בשו"ע.

ולכאורה יש לתלות שאלה זו במחלוקת הראשונים שהזכרנו (בסימן הקודם), מפני מה נצטוינו לאכול בערב יו"ה"כ, דלדעת הראשונים דטעם האכילה בתשיעי הוא רק כדי שיוכל לסבול התענית, א"כ בנידו"ד שאף בלא שיאכל יוכל לסבול את התענית, א"כ אינו חייב באכילה עיו"כ. – שוב ראיתי להנצי"ב בהעמק שאלה על השאילתות (שאילתא קסז אות יב) שמיישב בזה גירסת השאילתות, דהרי לדברי הראשונים אין באכילת עיו"כ מצוה אלא כדי שיוכל להתענות ביו"ה"כ, א"כ מר בריה דרבינא שלא היה נצרך לזה, שבלאו הכי ג"כ היה יכול לסבול התענית, א"כ מובן שפיר אמאי היה מתענה גם בעיו"כ.

ואילו אי נימא דטעם האכילה מפני שינוי וסת, והיינו שצום הבאה אחרי תענוגי אכילה ושתיה קשה יותר מתענית רגילה, א"כ הגם שיכול לסבול את התענית גם בלא אכילה, מ"מ הרי מצות העינוי מתקיימת יותר כאשר מרגיש בצער העינוי, ולכן צריך לאכול. – וכל שכן לדעת השלה"ק ובנו הגה"ק רבי שעפטיל ושאר האחרונים עפ"י הזוה"ק, דהאכילה בתשיעי היא מצוה עצמית ולא מחמת התענית שלמחרת, והיינו מפני שנצטוינו על שני עינים עינוי הגוף ועינוי הנשמה, א"כ פשוט דחייב באכילה כיון דבעינין גם עינוי לנשמה.

ובפרט לדעת רש"י במסכת ר"ה, דהאכילה בתשיעי מצוה באנפי נפשה היא, או כדי שירגיש יותר בצער העינוי, או מפני שהיא מצוה עצמית, עכ"פ איך שנפרש בדבריו הרי לגבי נידו"ד אין נפק"מ בין הפירושים, ואליבא דתרויהו צריך לאכול בעיו"כ, שהרי אין טעם האכילה מפני שיוכל לסבול את התענית.

ולדינא, היות וגירסת הש"ס דילן דמר בריה דרבינא לא היה מתענה בעיו"כ, וכדקיימא לן בשו"ע דאסור להתענות בעיו"כ, א"כ פשוט דמצוה לאכול בעיו"כ אף לאדם שלא נצרך להאכילה בעבור שיוכל להתענות כראוי. – ויעויין בשדה חמד (אסיפ"ד), מערכת יום הכיפורים אות ג) שכתב על דברי הנצי"ב, דאף כי דבריו נכונים ליישב גירסת השאילתות, מ"מ אין להורות כן, שהרי מסתימת הפוסקים שאסור להתענות בערב יו"ה"כ אפילו תענית חלום, ולא חלקו דמי שידע שיוכל להתענות למחר אף אם לא יאכל יתענה, מוכח דאין לסמוך על זה וחייב לאכול, עיי"ש.

שובה ישראל עד ד' אלוקיך (מתוך ההפטרה)

כדי להבין מהי משמעותו העמוקה של היום הקדוש – יום כיפור, שומה עלינו לדעת תחילה מהי משמעותו העמוקה של המושג 'חטא'. רק שבין מהו חטא נבין מהו יום כיפור. נבין מה שאמר רבי ישראל סלנטר, שגם אם יום כיפור היה חל פעם בשבעים שנה- היה עלינו לשמוח! קל וחומר כשהוא חל מידי שנה.

המעשה הבא ימחיש לנו מהו חטא:

מין הסטייפלר זצ"ל נטל בידו את כוס התה שעמדה על שולחנו, ועמד ללגום ממנה. נכדו שישב לצידו, הבחין ביתוש קטנטן שצף בתוך הכוס, והעיר על כך לסבו הגדול.

הסטייפלר החוויר כולו. כל גופו רעד. הוא הניח את הכוס על השולחן. למחרת בבוקר סיפר לנכדו: "כל הלילה לא ישנתי. לא יכולתי להירדם מרוב האימה שאחזה בי."

וזאת עלינו לדעת: כשהסטייפלר אומר: "כל הלילה לא ישנתי", פרושו כפשוטו! שכל הלילה הוא לא ישן, גם לא לרגע אחד! זה לא כמו שאם אני אומר משפט שכזה, תהיה כוונתי שאולי רבע שעה לא נרדמתי... הסטייפלר לא הצליח כל הלילה לעצום עין מרוב פחד... שמא... שמא הנורא מכל היה עלול לקרות לו.

במשך כל הלילה אחזה בו צמרמורת, בזכרו את האסון הכבד שממנו ניצל...

הוא הרגיש כי "רגלי חסידיו ישמור"- הקב"ה שמר עליו מדבר נורא ואיום שהיה עלול, חלילה, לקרות לו...

איך ירגיש אדם שילך ברחוב, ולפתע יתפוצצו לידו חמישה מטעני נפץ, כל אחד- טון משקלו, ובחסדי שמים הוא לא נפגע? הרי בוודאי כל גופו ירעד! ברור שבמשך כמה חודשים הוא לא יוכל להירדם בלילה... ובעצם לא רק בלילה. כל היום וכל הלילה הוא ימשיך להיות בהלם... חמישה פיצוצים גדולים זה בהחלט דבר מבהיל מאוד...

הסטייפלר הרגיש כי הצלתו משתיית התה עם היתוש, כמוה כהצלה מחמס"ל "בומבות" שהתפוצצו לידו... הוא הרגיש כי בשנייה האחרונה, הוא ניצל בחסדי שמים, מחמישה מטעני נפץ גדולים, שלא פגעו בו... לגביו איסור לאו של התורה, כמוהו כפצצה רבת משקל...

איסור הוא בבחינת אש! בכל ה"חובות הלבבות" אומר, שאדם צריך להרגיש שלנגוע ב'מוקצה' בשבת זה בדיוק כמו לדעת בגחלים בוערות... זה כואב, זה שורף, זה מסוכן, זה מפחיד...

דוגמא נוספת: ידוע כי כאשר ראש השנה חל בשבת- לא תוקעים בשופר. חז"ל ביטלו למיליוני יהודים, במשך אלפי שנים, את מצוות התקיעה בשופר. מדוע? אומרת הגמרא (סוכה מב, ע"ב): "גזרה שמא יטלנו בידו וילך אצל בקי ללמוד, ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים".

אם פעם אחת יקרה, חלילה, שיהודי יטלטל את השופר בשוגג- זוהי כבר סיבה מספקת לבטל את המצווה היקרה והחשובה הזאת, מצווה המזכירה לפני השם יתברך את עקדת יצחק, מצוות שופר! עדיף שמיליוני יהודים לא יקיימו את המצווה, ובלבד שיהודי אחד לא יעשה חטא בשוגג!

חז"ל הורו לנו באופן חד משמעי, שזה פשוט לא משתלם! לא כדאי! עברה אחת בשוגג- חמורה בעיניהם ממצוות שופר לדורות.

דוגמא נוספת, ויהי רצון שה' לא יעמיד את אף אחד בניסיון הזה: פרצה דליקה בשבת באזור מגורים. הדין פשוט: מותר להזמין 'מכבי אש' כי קיים חשש לפיקוח נפש.

מה הדין אם הדליקה פרצה באזור תעשייה? אין בתי מגורים סמוכים בכל האזור? בעל הבית עומד ליד המפעל שלו והואה אותו עולה בלהבות... כל רכושו שם... מיליון דולר...

ההלכה קובעת באופן ברור: אם עומד גוי באזור- מותר לבעל הבית לומר בדרך רמז: "כל המכבה – אינו מפסיד". והיה אם הגוי יבין את הרמז, שהיהודי ייתן לו, אחרי שבת, את המגיע לו- מה טוב! אבל אם הגוי לא מבין רמזים- אסור להגיד לו במפורש לכבות!

ואף על פי שכל האיסור לכבות במקרה זה הוא רק מדרבנן, וגם האמירה לגוי אינה אסורה אלא מדרבנן, ואם כן יש כאן 'תרי דרבנן'- בכל זאת אסור להגיד לו לכבות!

ומה יהיה עם המיליון דולר? שישרפו! העיקר לא לעבור על איסור דרבנן! איסור הוא אש! איסור הוא דבר מבהיל! פחד פחדים!

(הגאון רבי יצחק קולדצקי מתוך הספר דורש טוב)

נעימות החיים

הליכות חיים

הרה"ג אילעזר הכהן רבינוביץ שליט"א
מו"צ בבית שמש ומח"ס ספר חינוך הבנים כהלכתו

דיני נעילת הסנדל לקטנים ביום הכיפורים

דיני הקטן באיסור נעילת הסנדל

סב. איסור נעילת הסנדל ביום הכיפורים הוא גם בקטנים, והיינו שאסור לגדול להלבישם מנעל או סנדל. [ולא דמי לרחיצה וסיכה שהותרו מדין התלמוד לפי שהם נצרכים לגידולו של הקטן, מה שאין כן מנעל וסנדל שאין זה עיניו לקטן שאינו חושש כל כך אם לא ינעול, וגם באמצע השבוע הולך לפעמים יחף].

סג. ואף אם אינו נועלו ממש רק מניח לפניו מנעלים או סנדלים שילבישם מעצמו גם כן אסור, דהרי זה נחשב כעושה לו בידים, ואין חילוק באיסור זה בין אביו לאחרים.

מאיזה גיל אסור הקטן בנעילת הסנדל

סד. יש שסוברים כי איסור נעילת הסנדל הוא רק בקטן שהוא בר הבנה והיינו לערך בגיל שלש שנה, אבל למעשה יש להחמיר באיסור זה אפילו בקטני קטנים, ואין לנעול שום תינוק במנעלים של עור ביוה"כ.

באופן שיש חשש היזק או צינה

סה. אכן באופן שיש בזה צורך גדול לקטן לצורך בריאותו, ובפרט באופן שיש חשש של צינה או היזק, הסכימו הפוסקים שמותר לנועלו משום דבכהאי גוונא הוי בכלל רביתיה דהקטן, ואולם בזמנינו שמצויים מנעלים שאינם מעור המגינים על הרגליים, בודאי ראוי ונכון להחמיר בזה, ולכן יש לקנות לפני יוה"כ נעלי גומי וכדומה לכל הילדים שבבית, ובדיעבד אם לא הכינו לתינוק מנעלים כאלו המותרים בנעילה ביוה"כ ואין אפשרות להשיג מנעלים כאלו, יש להתיר כשיש חשש היזק [וזוה מצוי בהולך ברחוב, וכשאינו יושב בעגלה] או צינה.

קטן הנועל מעצמו

סו. קטן הנועל מעצמו מנעלים או סנדלים ביום הכיפורים, צריך אביו למחות בו ולהפרישו מהאיסור, כל שהוא בר הבנה ומבין כשאומרים לו שדבר זה אסור לעשותו, ויש שסוברים שגם אחרים צריכים למחות בו ולהפרישו משהגיע לחינוך, אבל אם הקטן עדיין אינו בר הבנה [והיינו לפני גיל שלש שנה] אין חיוב להפרישו מן הדין, אך כשיש חשש מראית עין כלפי אחרים הרואים אותו ראוי ונכון להחליף לו מנעלים אלו במנעלים המותרים ביוה"כ.

לעיר אושפיצין הגיע רופא, הוא היה מתפאר בכך שבמשך שמונה שנים רצופות היה תלמידו של הגאון מלייפניק, רבי ברוך פרנקל תאומים זצ"ל.

ידען גדול בתורה היה אותו רופא, אך למרות זאת היה אפיקורס גדול לתיאבון, הוא היה חי חיי הפקר ולועג על דברי חז"ל.

כשהוזמן לשמחות יידידי, דרש בדברי תורה והפגין את ידיעותיו. אמנם בדרשות אלו הוא לא פרסם את דעותיו הכפרניות, אך רבי בעריש מאושפיצין חשש שישאבו בקסמו, ולכן ציווה לשומעי לקחו לא לשמוע את דרשותיו.

יום אחד חלה הרופא, ולמרות שרשם לעצמו תרופות שונות, לא הצליח לרפא את עצמו, ומחלתו גברה מיום ליום, עד שנטה למות. בצר לו כשהחל להבין שאין מזור למחלתו, עלו בלבו מחשבות חרטה על דרכו הרעה שאחז בה, ונפשו חשקה לחזור בתשובה. היה זה ביום שבת, הוא קרא אליו את מנהיגי הקהילה, והביע בפניהם חרטה עמוקה על מעשיו הרעים בכלל, ועל דברי הקנטור שלו בפרט. וביקש מהם שילכו לרבי בעריש, ויודיעו לו על חרטתו ועל רצונו לחזור בתשובה.

ראשי הקהילה חשבו שהרבי לא יאמין לרופא וידחה אותו בקש, ובכל זאת באו אל הרבי ואמרו לו את דברי הרופא. רבי בעריש הקשיב לדבריהם בקשב רב, שתק זמן מה והרהר. לאחר כמה רגעים פתח את פיו ואמר: "הט"ז בהקדמתו להלכות שבת שואל על מאמר חז"ל: 'כל המשמר שבת כהלכתו אע"פ שעובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו', הרי אם לא עשה תשובה, מה תועיל לו שמירת שבת, ואם עשה תשובה, הרי גם בלא שמירת שבת ימחלו לו על עוונותיו?"

"מתרץ הט"ז שאכן עשה תשובה, אלא, שתשובה אינה מועלה לגמרי, כמו שמבואר בגמרא שתשובה תולה ומיתה ממרקת, א"כ מחדשים חז"ל שאם הוא שומר שבת כהלכתה, לא יצטרך מיתה כדי שתמרק את עוונותיו, אלא תועיל לו התשובה לבדה."

רבי בעריש המשיך ואמר לשליחי הרופא: "הרי היום הוא 'שבת קודש', והרי השומר שבת מוחלין לו מיד אפי' על עבירה חמורה כעבודה זרה של דור אנוש, אם כן, לכו ואמרו לרופא שאם הוא חוזר בתשובה בלב שלם באמת ובתמים, הוא יישאר בחיים!"

חזרו השליחים אל הרופא, מסרו לו את דברי הרב, והוא קיבל על עצמו לשוב בתשובה שלמה באמת, ומיד חלה הטבה במצב בריאותו. הוא שכר מלמדים שילמדו את בני ביתו כל הלכות האיש הישראלי, והוא ומשפחתו שינו את אורח חייהם לחלוטין.

(ספר "שלושה עדרי צאן")

דרשת שבת שובה

ימסור

מן רבינו עט"ר שליט"א

בעת רעווא דרעוין

בביהמ"ד אהבת ציון רובע ו' אשדוד

מאות כבר נושעו! ומה איתך?

רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו' תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של

מרכז "אמונת חיים" קראלי

כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון
רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 08-8659931
באימייל: 3118494@gmail.com

לעילוי נשמת

הרב **זאב ארי לייב** זצ"ל
בן מו"ר הרה"צ אביגדור זצ"ל
נלב"ע יום כיפור
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

אדונינו מורינו ורבינו
הגה"ק **יצחק צבי משה** זצ"ל
ברא כרעא דאבואה

לזכר עולם יהיה צדיק

האדמו"ר ממכונבוקא
ר' **אברהם יהושע העשיל** ז"ע
בן הרה"ק יוסף מאיר זיע"א
נלב"ע יום כיפור תשמ"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרה"ג **שמואל טוביאס** זצ"ל
בן הרב שלמה זצ"ל
נלב"ע יא תשרי תשנ"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

מקראלי

נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

האדמו"ר **רמלעלוב**
הרה"ק **שמעון נתן נטע** זצוק"ל
בן הרה"ק משה מרדכי זיע"א
נלב"ע יום כיפור תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.